23/03/2021

Ο Κολοκοτρώνης κοιτά από ψηλά

/ Γνώμες

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἰακώβου Κάνακη

Τὶς ἀνοιξιάτικες μέρες σὰν ἐτοῦτη πού γράφω δὲν ξέρω πὼς ἀλλὰ κάτι ὁδηγεῖ τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά μου νὰ γράψει, νὰ καταγράψει καὶ νὰ χαράξει ἐπάνω στὸ χαρτί. Εἶναι φορὲς σὰν ἐτοῦτη πού ἐμπνέεσαι ἀπὸ τὴν δημιουργία καὶ θέλεις χωρὶς λόγο νὰ στέκεις μὲ τὸ πρόσωπο μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι καὶ νὰ κοιτᾶς, νὰ κοιτᾶς χωρὶς νὰ σκέφτεσαι κάτι συγκεκριμένο. Ἕνα τέτοιο δειλινὸ ἦταν ποὺ ἐμφανίστηκε ὁ ἥρωας τοῦ βιβλίου ποὺ κρατᾶς στὰ χέρια Σου. Ἦρθε ντυμένος στὰ λευκὰ ἐπάνω σέ ἄλογο, μεγαλοπρεπὴς μέν ἀλλὰ καὶ προσιτός, πελώριος ἀλλὰ καὶ τόσο οἰκεῖος. Ὁ ἥρωας ποὺ δὲν ἤθελε οὔτε ἤξερε ὅτι θὰ γίνει ἥρωας. Αὐτὸ τὸ δειλινὸ ποὺ ἔμοιαζε φαινομενικὰ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα εἶχε κάτι ἰδιαίτερο, κάτι μοναδικό.

Ἕνας ἄνθρωπος ντυμένος ἁπλά, τράβηξε γιὰ τὸν ἀνήφορο τῆς πόλης καὶ ἔφθασε στὸ πιὸ ψηλό της σημεῖο. Ἀγνάντεψε τὸν τόπο καὶ αὐτός ὁ τόπος εἶναι τόπος φοβερός, μυρίζει μπαρούτι καί μοσχοβολᾶ λιβάνι. Ἔβλεπε, σκεφτόταν λίγο κι

ἔκλαιγε καὶ ἐνῶ σκούπιζε τὰ δάκρυά του, συνέχιζε μὲ ἕνα ἀναφιλητὸ τὸ ἀγνάντιο του. Φαινόταν κουρασμένος μὰ εἶχε μία σπίθα δυνατή στὸ διαπεραστικό βλέμμα του. Ἦταν γερασμένος ἀλλὰ ἀκόμα ζωντανὸς καὶ κάπως ἀγανακτισμένος. Πικραμένος καὶ σκεφτικός καί ἴσως ἀπογοητευμένος. Ἔβλεπε μπροστά του νοερά μάχες, καρυοφίλια, μπαρούτι καὶ τόσα ἄλλα ποὺ τὸν ἔφερναν πολλὰ χρόνια πίσω. Ξαναζοῦσε στιγμὲς μὲ ἀγωνίες, μὲ φόβο ἀλλὰ πού μέ τρόπο παράξενο τὶς νοσταλγοῦσε. Θυμήθηκε, καθῶς ἕνα σύννεφο ὁμίχλης ἄρχιζε νὰ κρύβει τὸ ἀγνάντεμά του, θυμήθηκε στιγμὲς ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ ποὺ στιγμάτισαν τὴν ζωή του, τὴν δική του καὶ τόσων ἄλλων. Εἶδε καὶ πάλι νὰ χύνεται τὸ αἷμα σὰν ὁρμητικὸ ποτάμι, νὰ χωρίζει γονιὸς ἀπὸ τὰ παιδιά του, ἄνδρας ἀπὸ τὴ γυναίκα του, ἀδελφὸς μὲ ἀδελφό του... Καὶ τὰ ἔβλεπε τόσο ζωντανὰ μπροστά του, σάν νά τά ξαναζοῦσε, ποὺ ἄρχισε πάλι τοὺς ἀσταμάτητους ἀλλὰ κι ἤσυχους κλαυθμυρισμούς. Εἶδε μπροστά του γρήγορα μία ὁλάκερη ζωή, γεμάτη ἀγώνα ἀτελεύτητο ποὺ οἱ ψυχὲς ἀναφωνοῦν ὅτι δὲν θὰ ἀντέξουν ἄλλο. Θυμήθηκε ἐκεῖνες τὶς γυναῖκες ποὺ ἔπεσαν μὲ τὰ μωρὰ στὴν ἀγκαλιὰ καὶ ἐθαύμασε καὶ πάλι τὴ φλόγα ποὺ καίει μὲς στὰ στήθια τῶν ἀνθρώπων, θαύμασε τὴν πίστη καί τό μέγεθος τῆς θυσίας. Θυμήθηκε τὰ ἔντονα τὰ χτυποκάρδια, τὶς νύχτες μὲς στὰ δάση, τὰ δάση ποὺ ᾽γιναν φιλόξενα καὶ θέρος καὶ χειμώνα. Κι σπάσαν χέρια, πόδια καὶ καρδιὲς ράγιζαν. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει ὅλα τὰ ἔβλεπε μπροστὰ λὲς καὶ γύριζαν πάλι κεῖνα τὰ χρόνια.

Σὲ λίγο βγῆκε ἡ σελήνη ποὺ τὰ σύννεφα κυνήγησε καὶ δὲν ἔμεινε οὔτε ἕνα. Ἔμεινε μόνη της αὐτή, νὰ βασιλεύσει στὴν νυχτιὰ ἀνάμεσα σ᾽ὅλα τά ἄστρα κρατώντας ἕνα μέρος στὸ παράθυρο, ποὺ κρέμονται οἱ κουρτίνες μὲ τὶς δαντέλες. Καὶ τότε καινούργιο ταξίδι στὴν σκέψη αὐτοῦ τοῦ καβαλάρη.

Ἦταν στιγμὲς ποὺ σκέφθηκε, ὅταν μαζεύονταν πολλοὶ καὶ τρώγαν κι ἔπιναν τὸ πιὸ γλυκὸ κρασὶ ποὺ ὑπάρχει, αὐτὸ τῆς λευτεριᾶς ποὺ ὅμοιο δὲν ἔχει. Τρώγαν, ἔπιναν, τραγουδοῦσαν καὶ ἐξιστοροῦσαν. Ἔλεγαν γιὰ τὶς μέρες στὰ κάστρα, γιὰ τὸ σπαθὶ ποὺ ἔβγαζε φωτιά. Τότε ἦταν ἀπίστευτο τὸ πὼς ἑνώνονταν οἱ Μωραΐτες μὲ τοὺς Ψαριανούς, οἱ Κρῆτες μὲ τοὺς Μακεδόνες. Πῶς γίνονταν μία ὄμορφη παρέα ποὺ τραγουδοῦσε καὶ ὁ ἕνας ζοῦσε στὸν ἄλλον, πῶς ὁ ἕνας χωροῦσε τὸν ἄλλον; Πῶς πηγαίναμε ἀπὸ τὸ ἐγὼ στὸ ἐμεῖς; Τό εἶπα θυμάμαι καί στήν Πνύκα αὐτό καί προέτρεψα τούς νέους. Ἐτοῦτες οἱ συναντήσεις ἔμοιαζαν μὲ τὸ Τριπολιτσιώτικο κρασὶ ποὺ σὲ ξαναγεννᾶ. Τοῦτες οἱ κουβέντες τόσο ζεστὲς κι ἀληθινὲς ποὺ ἔνιωθες ὅτι δὲν εἶσαι μόνος, πὼς ἔχεις οἰκογένεια ἱερή, πὼς σὲ ἑνώνουνε πολλὰ σὲ τοῦτα ἐδῶ τὰ μέρη. Τοῦτες οἱ συζητήσεις ἄναβαν μὲ πόθο τὶς καρδιὲς ποὺ δὲν εἶχαν μάθει ἄλλον νὰ ἔχουν στὸ κεφάλι. Καὶ ἐκεῖ ποὺ ὅλοι γλεντοῦσαν, ἕνας ἔφευγε πιὸ μακριά, καὶ μοναχὸς μοιρολογοῦσε. Ἦταν τότε ποὺ θυμόταν μία μάνα, μία γυναίκα, μία ἀδελφή. Καὶ τότε πάλι ἕνας ἄλλος τὸν πλησίαζε, τὸν χτύπαγε στὸν ὦμο καὶ τὸν

παρηγοροῦσε. Δὲν μιλοῦσαν, δὲν χρειαζόταν ἄλλωστε. Ἤξερε ὁ ἕνας τ ἀλλουνοῦ τὰ μάτια νὰ διαβάζει. Καὶ αὐτὸ τὸ σφίξιμο στὸ χέρι, ἔσφιξε μυστικὰ καὶ τὶς καρδιὲς ποὺ μὲ μιᾶς ἔδιναν ἕναν μυστικὸ ὅρκο ποὺ ὁ Ρήγας πρωτοεῖπε. Δύσκολες στιγμὲς μὰ καὶ μοναδικές!

Κεῖνα τὰ χρόνια δὲν διέκρινες ἄνδρες, γυναῖκες, γέρους, παιδιά, ὅλοι λὲς κι ἦταν μία γροθιά. Ὅλοι ποθοῦσαν νὰ ζήσουν, ὅλοι ποθοῦσαν γι᾽ αὐτὸ ποὺ ὁ Θεὸς μᾶς χάρισε ἁπλόχερα, τήν λευτεριά. Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν πολλοὶ χωρὶς νὰ ζήσουν αὐτὴν τὴν χαρά. Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν καὶ δὲν χάρηκαν μιά ἀνάσα ὁλάκερη, ἐλεύθερη. Τί μαρτύριο κι αὐτὸ ἀλλιώτικο ἀπὸ τ᾽ ἄλλα! Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν μὲ τὴν ἐλπίδα, μὲ μία ἐλπίδα ποὺ ἔγινε εὐχὴ γιὰ τὰ παιδιά, τὰ ἐγγόνια ἢ τὰ δισέγγονά τους...
Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἦταν γεννημένοι γιὰ νὰ εἶναι πρῶτοι, δὲν ξέρουμε γιατί, αὐτή εἶναι ὅμως ἡ ἀλήθεια. Ἤξεραν γιὰ τὸ Φῶς καὶ τὸ ἔβαλαν μέσα τους καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν γίνονταν οἱ ἴδιοι φῶς, φῶς ἀνέσπερο. Γινόντουσαν φῶς καὶ φωτιά, φῶς καὶ ἀχτίνες. Ἦταν πάντα φωτοφόροι καὶ ἔγιναν φωτοδότες. Ζοῦσαν πολλὲς καρδιὲς σὲ ἕνα σῶμα ἢ πολλὰ σώματα σὲ μιὰ καρδιά. Ἦταν ἕτοιμοι νὰ πεθάνουν γιὰ νὰ μὴν χάσουν αὐτὸ τὸ φῶς καὶ πράγματι πέθαναν πολλοὶ καὶ ἔτσι δὲν πέθαναν.
Καὶ ὁ Καβαλάρης γύρισε τὸ βλέμμα του πιὸ δυτικὰ καὶ εἶδε καθαρὰ τὴν «Ἔξοδο», ἐκεῖ στὸ Μεσολόγγι. Τί νὰ πρωτοαγνάντεψε ἀπὸ ἐκεῖ; Παλληκάρια ἕνα κι ἕνα. Δίδαξαν μὲ μάθημα βαθὺ ὅλους τους λαοὺς, τί εἶναι νὰ πεθαίνεις γιὰ ἰδανικά! Καὶ οἱ ξένοι, οἱ Φιλέλληνες ἀπόρρησαν μαζί μας. Πῶς εἶναι δυνατόν, μία χούφτα ἄνθρωποι νὰ διδάξουν ὅλους τους λαούς; Αὐτοὶ δίδαξαν πῶς ἕνας ἄνθρωπος γίνεται σύμβολο, τὸ σύμβολο τῆς Ρωμιοσύνης. Ἔτσι γίνεται καὶ ἡ ἱστορία ἔγινε ἱερή. Καὶ ἐκεῖ ποὺ κοιτοῦσε δυτικὰ ὁ Καβαλάρης ἦρθε ἕνα πουλί, θὰ ἤτανε ἀηδόνι θαρρῶ καὶ ἄρχισε νὰ ψέλνει καὶ νὰ ἀφηγεῖται τὰ δικά του.

«Ξυπνάει ὁ κόσμος μὲ χαρά, χωρὶς καημὸ καὶ πόνο,
τὸ ἔρμο Σουλὶ μόνο ξυπνάει στὴ συμφορά».

Ἔτσι εἶδε, καὶ σέ λίγο ὁ νοῦς τοῦ Καβαλάρη ξεκίνησε τὸ ταξίδι καὶ πάλι. Θυμήθηκε πὼς σὲ ἐκεῖνον τὸν τόπο οἱ καρδιὲς κοιμοῦνταν καὶ ξυπνοῦσαν καί πάλι μὲ ἕνα μαχαίρι στὴν καρδιά. Φοβοῦνταν κάθε μέρα, νὰ μὴν ξυπνήσουν στὴν σκλαβιά. Καὶ ἐνῶ ἡ αὐγούλα ξεπρόβαλλε τὸ ἴδιο τὸ μαχαίρι ἔμπαινε λίγο πιὸ βαθιά καί ἔκανε τά πράγματα πιό ὀδυνηρά. Καὶ ὁ πόνος αὐτὸς ἔκοβε τὴν ἀνάσα. Καὶ ἦρθε πάλι τὸ ἀηδόνι καὶ εἶπε μὲ φωνὴ τρεμάμενη:

«Δὲν ἀντέχω ἄλλο κὶ ἐγὼ νὰ μοιρολογῶ,
θέλω νὰ γενῶ ἀηδόνι λευτεριᾶς καὶ ἄκρατης χαρᾶς».

Καὶ ὁ Καβαλάρης ἄρχισε καὶ πάλι τὸ κλάμα του τὸ γοερό! Καὶ ὁ νοῦς του πάλι ταξίδεψε καὶ πάλι πῆγε σὲ ἕνα μοναστήρι, κεῖ ποὺ σηκώθηκε τὸ λάβαρο καὶ ὁρκίστηκαν ἀπὸ νέοι μπρὸς στὸν καλὸ Δεσπότη. Στὴν Ἁγία Λαύρα χύθηκαν οἱ πρῶτες ἀχτίδες τῆς λευτεριᾶς. Ἡ ὥρα εἶχε ἔρθει καὶ ὅλοι τὴν περίμεναν, μία ὥρα ποθητή. Τὸ αἷμα εἶχε νοτίσει ὅλη τὴ γῆ ποὺ βογγοῦσε ἀσταμάτητα. Τὸ αἷμα εἶχε ποτίσει τὴ γῆ τὴν πονεμένη καὶ πλέον μίλησε καὶ αὐτὴ καὶ φύτρωσε κλώνους καὶ κλωνιὰ ποὺ θέριεψαν κι ἔγιναν δέντρα. Καὶ ἡ σπίθα ἔγινε φωτιὰ καὶ ἡ φωτιὰ γένηκε βουνὸ, πανύψηλο καὶ ἀπάτητο. Ἡ ματωμένη γῆ, χαίρεται τώρα κι εὐλογεῖ, γέννησε ἡ γῆς καὶ ἔκανε ἥρωες λαμπροὺς ποὺ ρίχτηκαν στὸν ἀγώνα. Καὶ ἦταν ὁ ἀγώνας διαρκής. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἦταν ὁ Ἅδης ἀδυσώπητος, ποὺ δὲν χορταίνει εὔκολα τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν. Τότε ἦταν ποὺ οἱ μάνες καὶ οἱ ἀδελφὲς καὶ ὅλες οἱ γυναῖκες γονάτιζαν στὴν Μεγαλόχαρη καὶ προσκυνοῦσαν... Κι ἔνιωθαν πὼς ὁ οὐρανὸς ἦταν ἀνοιχτὸς κι οἱ μετάνοιες ἔφθαναν στὸν Πλάστη... Καὶ ἡ ὥρα, ἡ εὐλογημένη ὥρα κοντοζύγωνε...

Καὶ ὁ Καβαλάρης συνέχιζε νὰ βλέπει ἀπὸ κεῖ ψηλὰ καὶ νὰ ἀγναντεύει καὶ ὁ νοῦς του μαγευόταν. Θυμήθηκε τούς ἀδελφούς, Νικηταρά, Καραϊσκάκη, τὸν Διάκο, τὸν Ρήγα... καὶ ἄλλους ποὺ πάλεψαν ὁ καθένας ἀπὸ τὸ δικό του μετερίζι. Καὶ ἄλλοι πάλι ποὺ πρόδωσαν καὶ πλήγωσαν τὸ γένος καὶ τοὺς ἴδιους. Τότε εἶδε καί σκέφτηκε τὰ βράχια τὰ ψηλὰ κι ἀπόκρημνα καὶ ἐκεῖ μέσα ἔριξε τὶς τελευταῖες σκέψεις. Στὰ Τρίκορφα μέσ τὶς κορφὲς ἔσπρωξε ὅλα τοῦτα ποὺ δὲν ἦταν ἄξια κανεὶς γιὰ νὰ τὰ μελετάει.
Τότε πῆρε τὸ ὅπλο του ποὺ ἦταν προσκέφαλό του καὶ θαύμαζε τῆς νυχτιᾶς τὰ κατάμαυρα πέπλα. Ἄκουσε ἕνα νυχτοπούλι καὶ ἄρχισε νὰ σιγοτραγουδᾶ:

«Ὅλη τὴ μέρα πόλεμο τὸ βράδυ καραούλι,
τ᾽ ἀγρίμια ἔχουν συντροφιὰ καὶ κάθε νυχτοπούλι».

Αὐτὸς κι ἄλλοι ἔμειναν ξακουστοί, στὸν κόσμο ξακουσμένοι γιὰ τὴν πατρίδα ποὺ νοιάστηκαν νὰ δοῦνε δοξασμένη.

Καὶ ἐκεῖ ποὺ ὅλα ἥσυχα περνούσανε τὴν νύχτα, ἄκουσε ντουφεκιὲς πολλὲς καὶ μύρια καριοφύλια. Ἤτανε τὰ κλεφτόπουλα, ποὺ γλίτωσαν πολλὲς φορὲς μέσα ἀπό τὰ μαχαίρια. Τὰ καλοδέχτηκε αὐτὸς ὅπως ἔκανε πάντα, τὰ φίλεψε, τὰ πότισε κι ἔστρωσε νὰ πλαγιάσουν. Καὶ τότε μὲ φωνὴ σιγὰ ἄρχισε νὰ τοὺς τραγουδᾶ: «Μάνα μου, τά, μάνα μου, τὰ κλεφτόπουλα...» καὶ μετά... «ποτὲ μᾶς δὲν ἀλλάζουμε καὶ δὲν ἀσπροφοροῦμε». Καὶ τέλος τοὺς μακάρισε νὰ δοῦν ὄνειρο, ὄνειρο ἀγαπημένο.

«Κοιμᾶμαι μ᾽ ἕνα ὄνειρο ξυπνῶ μὲ μίαν ἐλπίδα
νὰ ἰδῶ κι ἐγὼ μία μέρα φῶς κι ἐλεύθερη πατρίδα».

Καὶ ὅταν ὅλοι κοιμήθηκαν κι ὅλοι ὀνειρεύτηκαν, ξεκίνησε ὁ ὁπλαρχηγὸς τὸν πόνο του νὰ λέει:

«Γιατί οἱ Νεοέλληνες ὅλα θὲν νὰ τὰ ξεχάσουν, αὐτὰ ποὺ ἐξιστόρησαν κι ἔζησαν ὡς τώρα;

Γιατί δὲν συμφιλιώνεσθε, τὸν πόνο σας νὰ πεῖτε νὰ ἑνώσω κι ἐγὼ τὴν προσευχὴ ἀπὸ τὸν τάφο μέσα;

Γιατί θὲ νὰ ξεχάσετε ὅλη τὴν ἱστορία; Σὲ τί σᾶς ἔβλαψε αὐτὴ καὶ θέλετε νὰ σβήσει;

Γιατί θὲ νὰ τὴν κεράσετε μέ τό νερὸ τῆς λησμονιᾶς;

Γιατί θέλετε νὰ μοιάσετε μὲ αὐτοὺς πού δὲν μᾶς θέλουν; Ἐμεῖς ἀγωνιστήκαμε νὰ ζήσετε ἐλεύθεροι κι ὄχι μές στὴν μαυρίλα. Πονᾶμε καὶ πονέσαμε καὶ ἐλᾶτε γιὰ νὰ δεῖτε, ἔγινε ὁ πόνος μᾶς βαθὺς κι ἄλλο δὲν βαστᾶμε.
Θὰ σηκωθοῦν ἀπὰ οἱ ὁπλαρχηγοὶ κι ὅλοι οἱ λεβέντες τοῦ Μοριᾶ.
Γιατί πικραίνετε ἐσεῖς τόσο τὰ πρόσωπά μας, τὴ μνήμη, τὸν ἀγώνα μας, τῆς λευτεριᾶς τὸ αἷμα;

Γιατί δὲν λογαριάζετε, ὅτι ἀγωνισθήκαμε γιά τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα,γιατί μέ πεῖσμα αὐτό θέλετε νά ξεχνᾶτε;

Συγχωρέστε ᾽με, γιὰ τοῦτο ποὺ ἀπὸ καρδιᾶς θέλω νὰ πῶ, ὁ Θοδωράκης εἶμαι ἐγὼ, μὲ εἶπαν Κολοκοτρώνη καὶ βάλτε βάση σὲ δυὸ λόγια ποὺ θὰ πῶ, θά ᾽ναι τά τελευταῖα. Μετά μονάχοι σας σκεφθεῖτε καί προβληματιστεῖτε μέ τὸ τραγούδι μου αὐτό:

«᾽Ὼ πατέρες σηκωθεῖτε
καί ξανάρθετε σέ ἐμᾶς,
τὰ παιδιά μας γιὰ νὰ δεῖτε,
πόσο δὲν μοιάζουνε μὲ ἐσᾶς».